

Översättning: Tate högg efter sin fader Skage (l. Skakke) det stora minnesmärket, det skall alltid höras talas därom.

Jfr Egeby, Spånga sn, Uppl. (B. 153, 146, L. 378): *munu + igi + mirki + miri + uirpa*

Ett värspår utgör slutet:

*mærki't mikla,
man ē ā (h)ōrn.*

42. Gillberga, Västerljungs sn, Hölebo hd.

Pl. 27. Pl. 10: B. 782.

Litteratur: B 782; L. 858; Ransakn. 1667—84; Dybeck, Reseber. 1871; S. Boije, Sv. fornm.för. tidskr. V, 149.

I Ransakn. säges om runstenen följande: »Vthi Gilbärghe-by hooss en skattebonde l:d Anders Anderson i Södergården finns en stoor sten uthi muren inlagder, uppå hwilken finnas Rune bokstäfver, är ock så gammal at ingen mins eller weet när han är tijt lagder.» Boije meddelar om stenen följande: »Sedan det hus, i hvars spismur stenen suttit, blifvit rifvet, restes stenen (jfr Dybecks reseberättelse för 1871); men den har sedermera blifvit kullstörtad. Stenen är efter Peringschölds tid, före 1871, ytterligare skadad, så att öfversta runan till venster nu är *R* — stafvens spetsar och kännestreckets öfre del borta — och till höger *h*-stafvens nedre ända och större delen af kännestrecket kvar. — Mellan *†* och *h* på högra sidan finnes :, ej i Bautil, ej anmärkt af Dybeck, Bautils *h††* är, såsom Dybeck påpekat, *h††* med korsformadt skiljetecken mellan inskriftens slut och början.»

Runstensstycket ligger på södra sidan av en mindre väg, som strax söder om Gillberga leder till Erikslund från landsvägen mellan Västerljungs kyrka och prästgård, på ett ställe, där körsbärsbuskar tyda på, att en väg fordom funnits. Det är den västligaste av gårdarna utefter denna väg, ty mellan runstenen och landsvägen tyckes också en gård hava funnits.

Ämnet är gråsten, höjden 1,16 m, bredden vid foten 32 cm, upptill 48 cm, slingans bredd 7—8 cm.

Uti 1—8 **sigualti** har 3 **g** en liten men tydlig prick, övriga rättelser av B, 782 äro anmärkta av Dybeck och Boije.

Inskriften med [] om det i B 782, som nu saknas, är följande:

sigualti: r[⁵aisti - - kil · br¹⁰]utia: sin^{15 20 25}

Översättning: Sigvalde reste (denna sten efter) Torkel (?) sin rättare.

43. Skällberga, Västerljungs sn, Hölebo hd.

Pl. 28 (D 8vo 13).

Litteratur: D 8vo 13; S. Boije, Sv. fornm.för. tidskr. V, s. 148.

Om runstenens läge upplyses i D 8vo 13 följande: »Två stycken af en för lång tid sedan sönderslagen Runsten ligga nästan midt på den uti Skällberga hage belägna märklige fornlemningsplats, som

korteligen beskrifves i *Svenska Fornsäker*, 2:a häftet, sid. 8. Denna hage är föga aflägsen från en dylik å Björkö egor, i hvilken finnes den under Nr 3 (Sö. 41) beskrifne Runstenen. — Styckena ligga å en jämnare plats i hagen, omgifna af lägre kullar, och länge måste de här legat, efter ristningen är mycket angripen af jordsyra. Oaktadt flitigt sökande, har det felande icke kunnat återfinnas. De två qvarvarande hafva törhända hört tillsammans.»

S. Boije har lämnat följande noggranna beskrivning av ristningen: »Dybecks afteckning är mindre tillfredsställande och sämre än pastor Ljungs i Upsala universitets- biblioteks handskr. saml. S. 115. Styckena, nu 3, sedan det ena blifvit ytterligare sönderslaget, höra säkert samman (Dybeck »törhända«).

Inskriften: Yttre raden: 1:sta nu sönderslagna stycket: $\text{B}|\text{I}|\text{I}^{(1)}|\text{I}^{(2)}|^{(3)}$. 2:a stycket, $\text{N}^{(4)}|\text{I}^{(5)}:\text{I}|\text{I}^{(6)}|\text{N}^{(7)}|\text{R}^{(8)}(?)$
Inre raden; 2:a stycket + $^{(9)}|\text{I}|\text{I}^{(10)}|\text{B}|\text{I}^{(11)}|\text{I}^{(12)}$ 1:a stycket $|\text{I}|\text{I}^{(13)}$

1) = Ljung; Dybeck x. — 2) Oskadadt hos Ljung; båda kännestreckens spetsar skadade hos Dybeck, på stenen blott det nedre skadadt och dessutom kännestrecken utgående lägre på stafven än hos Dybeck. — 3) Ljung har en nästan oskadad staf och intet vidare på detta stycke; Dybeck har lemningar af ↑ och ytterligare en staf. På stenen finnes en staf af ungefär half längd utan spår af kännestreck och intet mer. Man skulle kunna tänka, att stenen blifvit efter Dybecks tid ytterligare skadad i kanten; men Ljungs innehåll stämmer med det nuvarande, om ock ej teckningen är fullt noggrann med afseende på måtten. Hela 2:dra styckets yttre rad är alldeles på tok hos Dybeck. — 4) Fullt tydligt, endast något af stafvens öfre del fattas. Derefter afflagning; i botten deraf är ingen runa märkbar; möjligen nedtill ett stycke af en staf. — 5) = Ljung; delvis skadadt af flaga, lutande. — 6) Öfre delen träffar en ojemn spricka, men är säker; = Ljung. — 7) Kännestreckets öfre del borta på grund af brottet; säker; = Ljung. — 8) Nedre tredjedelen af en staf (= Ljung) till brottkant och möjligen, der brottet träffar slingans inre streck, i sjelfva kanten en ungefär 10 mm lång huggen fåra; väl lemningar av R. — 9) Ej hos Ljung; orätt stäldt hos Dybeck. — 10) Säkert = Ljung; omhoppadt af Dybeck(?). — 11) Hel staf; ej såsom hos Dybeck. Derefter har Ljung :, Dybeck x, intetdera finnes; följande runa står strax bredvid I. — 12) Ungefär en half staf, = Ljung, ej hos Dybeck. — 13) Ej hos Ljung; af Dybeck orätt stäldt. — Det på stenen fristående Y är ej af Dybeck rätt placeradt, liksom ej heller de korsartade strecken rätt tecknade.»

Själv kunde jag vid ett par besök ej återfinna stenen. Den av Boije funna läsningen har troligen varit följande:

Yttre raden: - **pina : aft** — **ua : fabur** - Inre raden: - + **hialbi at ans** + R

Av vilket mansnamn ack. sg. **-ua** är återstod, kan ej sägas, jag förmodar *Salvi*.

Översättning: (N. N. reste sten) denna efter Salva, fader (sin, Gud) hjälpe hans ande!

44. Bergshammars kyrka, Jönåkers hd.

Pl. 14: B. 1147.

Litteratur: B. 1147; L. 889; Ransakn. 1667—84; J. Peringskiöld, Mon. X 28).

I *Ransakn.* 1667—84 uppgives: »Widh Bärghzhammars öster Kyrkoport ligger ett Stycke af en Steen med Runske bookstäfwer på skrifwit».

Enligt måtten i B. 1147 har runstensbiten varit 73 cm lång, 52 cm. bred och slingan 10 cm bred. Ämnet har säkerligen varit gråsten.

Av inskriften, som tyckes hava börjat i stenens topp till höger, voro början och slutet bevarade, nämligen:

5—232678. *Södermanlands runinskrifter.*